MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Jos joku on joskus pettynyt ostoskanavalta tilaamaansa tuotteeseen, äänestäjällä alkaa kohta olla sama tunne. **JUHA AKKANEN HELSINGIN SANOMISSA**

Energiatalkoille todellinen tarve

Suomalainen energiapolitiikka on ajautunut outoon tilanteeseen. Uusiutuvasta energiasta ja sen lisäämisen tarpeesta vallitsee laaja yksimielisyys, mutta todellisuus on toisenlainen. Päinvastaisista tavoitteista huolimatta kivihiilen poltto on lisääntynyt nopeasti.

Pääministeri Jyrki Kataisen (kok.) hallituksen hiljattain päivittämän energia- ja ilmastostrategian mukaan kivihiilen käytöstä pitäisi luopua energiantuotannossa kokonaan vuoteen 2025 mennessä.

Strategian mukaan metsähakkeen käytön sähkön ja lämmön tuotannossa pitäisi kasvaa 13 miljoonaan kuutiometriin vuoteen 2020 mennessä. Kasvua tarvitaan paljon, koska viime vuonna metsähaketta käytettiin noin 8,2 miljoonaa kuutiometriä.

Elinkeinoministeri Jan Vapaavuori (kok.) haluaa opposition mukaan ilmasto- ja energiatalkoisiin.

Tavoitteena on myös vähentää turpeen käyttöä kolmannes vuoteen 2025 mennessä niin, ettei sitä korvata kivihiilellä. Tuulivoiman tuotantotavoitetta on nostettu yhdeksään terawattituntiin.

Liikenne- ja viestintäministeriön työryhmä esitti keskiviikkona, että Suomessa pitäisi luopua kokonaan fossiilisten polttoaineiden käytöstä yksityisautoilussa vuoteen 2050 mennessä. Raskaassa liikenteessä biopolttoainetavoite on 70 prosenttia. Lisäksi kaupunkien bussi- ja jakeluliikenteen pitäisi toimia 70-prosenttisesti päästöttömästi tuotetulla sähköllä.

On hyvä, että on kovia tavoitteita, mutta nykyisellä menolla niiden saavuttaminen ei onnistu. Turpeen käyttö on kyllä vähentynyt, mutta se johtuu sääolosuhteista sekä siitä, ettei uusia turvesoita ole saatu lupien puutteessa käyttöön korvaamaan poistuvia tuotantoalueita.

Työ- ja elinkeinoministeriö on ryhtynyt selvittämään, miksi turvetuotannon ja tuulivoimaloiden luvitus ei toimi. Elinkeinoministeri Jan Vapaavuori (kok.) arvioi, että virkavastuulla toimivat virkamiehet pelaavat valitusten pelossa varman päälle. Vapaavuoren mielestä luvituskäytäntöjen on kuitenkin pakko muuttua. (MT 8.5.)

Vapaavuori on myös, nykyisen hallituksen käytännöstä poiketen, kutsunut oppositiopuolueet mukaan linjaamaan Suomen energia- ja ilmastostrategiaa kohti vuotta 2050.

Vapaavuori perustelee parlamentaarisen työryhmän perustamista sillä, että Suomessa tarvittaisiin yli vaalikausien ulottuva energia- ja ilmastopolitiikan iso linja, johon koko eduskunta olisi sitoutunut. Hänen mielestään suomalaisten pitäisi voida luottaa siihen, ettei tule äkkikäännöksiä kansakunnan kannalta poikkeuksellisen tärkeällä alalla.

Vapaavuori on oikeassa. Hallituksen olisi ehkä pitänyt ottaa samanlainen hallituskausien yli ulottuva näkemys myös sote- ja kuntauudistuksissa. Näissä uudistuksissa on kysymys suomalaisten elämään vahvasti ja pitkään vaikuttavista asioista.

Oppositio näyttää tarttuvan Vapaavuoren yhteistyötarjoukseen. Vaikka näkemykset esimerkiksi puun energiatukien leikkauksista ja turpeen verotuksen kiristämisestä eroavatkin hallituksen ja opposition välillä, pitää nyt hakea erojen sijaan yhteisiä näkemyksiä ja tavoitteita sekä keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suomella on todelliset mahdollisuudet vähentää riippuvuutta tuontienergiasta ja nousta uusiutuvan energian mallimaaksi. Se edellyttää kuitenkin, että kunnianhimoisten tavoitteiden lisäksi tehdään niitä tukevia konkreettisia päätöksiä.

Lupajärjestelmän ongelmiin puuttuminen ja laaja parlamentaarinen yhteistyö ovat hyvä alku.

Luvituskäytäntöjen on pakko muuttua.

Täysi meno päällä

Kevät on täällä taas täydellä voimallaan. Tällä viikolla on eteläisessä Suomessa päästy aloittamaan kylvöjä jo todenteolla.

Ajoittaiset sateet vauhdittavat lähipäivinä kesän tuloa. Kun olosuhteet taas sallivat, traktorit ilmestyvät nopeasti peltomaisemaan lähes koko maassa.

Maataloudessa aloitellaan parhaillaan yhtä kiivaimmista työsesongeista. Päivät ovat pitkiä, mutta tuleva kasvunihme ja syksyn satoodotukset pitävät kylväjän mielen virkeänä.

Vaikka huolia liittyy niin politiikkauudistuksiin kuin tuotannon kannattavuuteenkin, yksi asia on varma: kaikki maailman ihmiset tarvitsevat ruokaa elääkseen. Eikä ruokaa juuri synny ilman maanviljelijää.

Ruuantuotannon rajallisuus on viime vuosina tullut maailmalla toistuvasti vastaan. Ruokamarkkinat ovat tällä hetkellä maailmanmarkkinoiden kenties seuratuin osa.

Kylvöjään valmistelevia viljelijöitä hämmentää, kuinka ennustelaitokset antavat jo arvioitaan tulevasta sadosta. Tällä hetkellä ennustajat odottavat maailman viljapelloilta jopa ennätyssatoa (MT 6.5.).

Jos maailman nälkäisten kannalta tärkeintä on, millainen sato lopulta saadaan, elävät markkinat puolestaan ennusteista. Jokainen satoarvio ja -ennuste vaikuttaa osaltaan niiden sijoitustuotteiden arvoon, joita esimerkiksi viljan hintamuutoksilla pelaaville on rakennettu.

Toki optioilla tai futuureilla voi myös suojautua hinta- ja satovaihteluilta. Ruokaan liittyvistä arvopapereista on kuitenkin viime vuosina tullut pelipapereita, jotka pahimmillaan heiluttavat koko ruokamarkkinoita.

Viljelijät tietävät, ettei sadosta ole takeita, ennen kuin se on korjattu talteen. Luonto ei tottele ennustelaitoksia.

VIERASYLIÖ

Kuntauudistus heikentää oikeutta vaikuttaa ympäristön muuttamiseen

Valmisteltavana oleva kuntauudistus tähtää nykyistä suurempien kuntakokonaisuuksien aikaansaamiseen. Sen keskeisinä kohteina ovat sosiaali- ja terveyshallinnon ja sen kustannusten muodostaminen. Sivurooliin ovat jääneet kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä tilaan.

Mahdollisesti syntyvässä aluekeskuksessa, vahvassa kunnassa tunnetaan ympäristö sitä paremmin mitä lähempänä se sijaitsee päättäjiä ja heitä avustavia suunnittelijoita. Kuntatalolla kirjoituspöydällä taloudelliset arvot näkyvät lukuina lähes riippumatta siitä, missä pöytä sijaitsee.

Näin ei ole luontoympäristön osalta. Sinne suunniteltavat muutokset edellyttävät tietämystä, jonka hankkiminen vaatii paikallista luonnontaloudellista tuntemusta.

Alueen kehittämispäätöstä koskevat ja usein jopa lakien edellyttämät selvitykset tehdään puutteellisesti. Usein niitä leimaavat kiire ja taloudelliset säästövaatimukset. Tuloksena on päätösehdotus, joka ei vastaa paikallisen väestön näkemyksiä ja toiveita oman alueensa tulevaisuudesta.

Vaikka päätösmenettely edellyttää kansalaisten kuulemista ja osallistumisen mahdollistamista, se ei vaadi ottamaan esitettyjä vastakkaisia kantoja huomioon. Tällöin ei jää muuta mahdollisuutta kuin valittaa päätöksestä.

Kunta saa tehdä virheitä

Ympäristöön vaikuttaminen on taattu jokaiselle Suomen kansalaiselle perustuslain säätämillä ympäristöperusoikeuksilla. Näistä eräs koskee oikeutta saada asia käsiteltyä asianmukaisesti ja ilman viivytystä tuomioistuimessa. Tämä kansalaisen oikeusturva on kattava.

Valitus menestyy sitä paremmin, mitä seikkaperäisemmät selvitykset ovat sen tukena. Tarkoituksenmukaisuusharkinta voi olla riittämätön, kun kunnalla, jonka päätöksestä usein valitetaan, on edustuksellisessa demokratiassa suuri valta.

Enemmistöä edustava kunta saa tehdä virheellisiä päätöksiä, joita syntyykin usein luonnontaloudellisten seikkojen jäätyä arvomaailmassa taka-alalle.

Luonto on kehittynyt vallitsevaan olotilaansa satojen vuosien aikana. Sen muuttaminen esimerkiksi rakentamalla kestää vain tovin. Tuhoaminen perustuu pikaiseen päätökseen sen hetkisten arvojen toteuttamiseksi. Luontoa ei voi enää saada takaisin ja omaksuttu ennallistaminen jää vain kirjaimeksi lainsäädäntöön.

Luonnolla tulisi olla vetooikeus peruuttamattomiin ratkaisuihin.

Useat ristiriidat paikallisten kansalaisten ja kuntakeskuksen päättäjien kesken aiheutuvat aluekehityksen suuntaviivoista. Taustalla on vahva asenteellinen näkemysero teknologisen ja kestävän ekologisen kehityksen välillä.

Hylätyn päätöksen tulisi olla peruuttamaton ja pysyvä.

Toistaiseksi myös valitusmenettelyssä päätöksiä käsittelevät oikeustahot ovat vanhakantaisten asenteiden takia valmiimpia hylkäämään valituksen.

Konsulteilla on vahva asema

Kovia rakentamisen arvoja omaksunut talouselämä on saanut yhä suuremman otteen kunnallisesta päätöksenteosta. Kun samaan aikaan on poliittinen keskushallinto supistanut kunnan voimavaroja etenkin valtioapuhenkilöstön osalta, on ajauduttu konsulttivaltaan.

Talouselämältä tehtävät saaneen konsultin on helppo valmistella johdatteleva selvitys suunnitelman tueksi.

Konsultilla ei ole lainkaan virkavastuuta ja hän voi tehdä mielivaltaisia selvityksiä. Tätä korostaa vielä se, että Suomesta puuttuvat säännökset konsulttien valvonnasta, heidän auktorisoinnista ja työmenetelmien sertifioinneista.

Konsulttien työ ei kunnalle ole sen taloudellisempaa kuin selvityksen laatiminen omana virkatyönä ja tällöin myös virkavastuulla.

Konsultti työskentelee usein korkealla palkalla annetun tavoitteen mukaisesti. Tähän tulisi sitten paikallisen kansalaisen puuttua palkattomana ja ilman tausta-aineistoa. Epäsuhde on suuri.

Tilannetta pahentaa vielä se, että konsultin selvitykseen tukeutuen kunnan poliittinen johto asettaa toistuvasti nähtäville samaa asiaa koskevan ehdotuksen. Vain harvoin kerran ympäristösyillä hylätty esitys voidaan perustellusti ottaa uudelleen tarkasteltavaksi.

Hylätyn päätöksen tulisi olla peruuttamaton ja pysyvä.

Taloudellinen ahneus ja kiire ovat merkinneet halua oikaista ympäristövaatimuksissa. Näin myös selvityksiä pyritään vähentämään tai laatimaan heikkolaatuisina. Erityisesti talouselämä on halunnut rajoittaa oikeutta valittaa päätöksistä.

Tällainen pyrkimys toteutui vuonna 2006, jolloin poistettiin valitusoikeus asiasta, jossa kunnan lisäksi hallinto-oikeus oli samaan mieltä ja asia katsottiin vähäiseksi.

Nyt oikotietä etsitään ympäristövaikutusten arviointia koskevan YVA-lain supistamisesta.

Kansainvälisten investointien saamiseksi maahan toivotaan lisäksi näille helpompaa ja yksinkertaisempaa oikotietä ympäristön lupa- ja ilmoitusmenettelyssä. Tuontikaupan ei tulisi olla peruste myydä Suomen luontoympäristöä ulkomaille kaivoslain tapaan.

Tuottavuusohjelma on ollut tuhoisa

Ratkaisuna ympäristölupien ja valitusten käsittelyaikoihin on riittävän henkilöstön saanti. Erityisesti toimeenpanevassa aluehallinnossa toteutettu valtion tuottavuusohjelma oli tuhoisa.

Samaan aikaan, kun vaaditaan nopeampaa käsittelyä, viedään käsittelijät pois. Työn tehostaminen ei enää onnistu aikana, jolloin ympäristövaatimusten tulee tiukentua. Tulosta voidaan hakea hallinnollisella järjestelyllä aluehallinnossa nykyisten ELY-keskusten ja aluehallintoviraston ympäristölupayksikön yhteistyöstä.

On esitetty väite, että valitusmenettelystä on tullut keino hidastaa liian nopeaksi mennyttä alueen ympäristön muuttamista.

Yhtään tarpeetonta valitusta ei ole, mutta sen sijaan luonnonvaroja ahnehtivia hankkeita sitäkin enemmän. YVA-lain mahdollistamaa nolla-vaihtoehtoa tulisi käyttää useammin ja lupamenettelyssä hylätä koko hanke.

Kansalaisen oikeus vaikuttaa omaan ympäristöön ei toteudu kaavoituksessa siitäkään huolimatta, että laissa on säännökset osallistumisesta ja kuulemisesta. Aika on valittajan rinnalla odoteltaessa uusien arvojen tuloa lain tulkintaan myös oikeusasteissa.

OLLI PAASIVIRTA
Kirjoittaja on ympäristönsuojeluneuvos Kauniaisista.

PÄIVÄN KUVA

MARKKU VUORIKARI

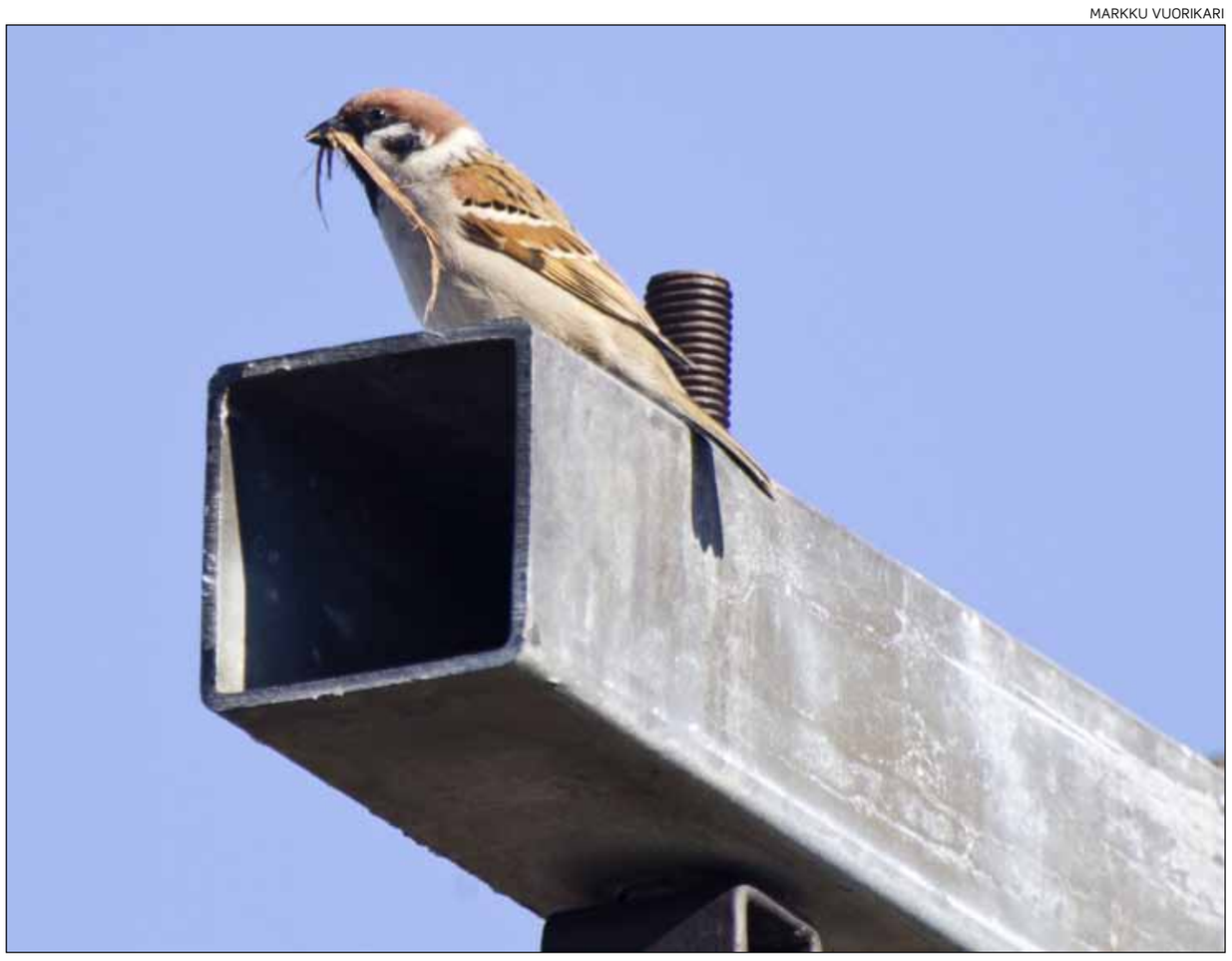

Pesä syntyy pylvääseen

Kekseliäs pikkuvarpunen ei välttämättä linnunpönttöä kaipaa.
Kuten pikkuvarpuset usein, tämäkin yksilö Loviisan Liljendalissa osaa hyödyntää pesäksi sähköpylvään metallisen vaakaputken. Sopivan mallisissa tolpissa voi peltoympäristössä pesiä kaksikin paria pikkuvarpusia.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: STINA HAASO

Paras äiti – vaikkei aina siltä tunnukaan

Meillä on uhma. Joka ikinen päivä taistellaan vallasta. ”Minä iso pomo, äiti pikkupomo”, ilmoittaa lapsi.

Uhmaikäisen luottamus omiin kykyihinsä on rajaton. Pieni ei vielä ymmärrä, että joitain asioita on elämässä pakko tehdä eikä kaikkea saa heti.

Kun kaksivuotias ilmoittaa päiväkodin eteisessä, ettei halua lähteä kotiin, tiedossa on henkien taisto.

Luvassa on painiottelu, jossa äiti yrittää saada lasta puettua ja lapsi kuoriutuu samaa tahtia vaatteistaan. Hiki virtaa ja posket punottavat. Molemmilla.

Erävoitto ei vielä selviä sillä, että vaatteet saadaan päälle. Ulko-ovella irrottelen neljää ovenkarmeihin tarrautuvaa raajaa. Vielä auton turvaistuimen voitä kiinnittäessä lapsi huutaa selkä kaarella ja naama punaisena. Taas yksi erä takana, mutta onko tässä pelissä voittajia?

Vitsit ovat vähissä, kun toiset vanhemmat hakevat samaan aikaan päiväkodista aurinkoisesti hymyileviä ja mallikkaasti käyttäytyviä lapsia.

Paskamutsin pinna on kireällä, koti siivoton, lapset kiljuvat väsyneinä nälkäänsä ja seksinpuutteesta kuukausia kärsinyt mies suunnittelee salaa avioeroa.

stina.haaso@maaseuduntulevaisuus.fi

Kun illalla vielä lapsi kieltäytyy tulemasta syliin ja ilmoittaa, että isä on paras ja kulta, äidin silmissä tuntuu kaihertavan jotain kiusallista.

Välillä mielen syövereistä nousee kysymys: Olenko vain huono äiti?

Meitä huonoja äitejä piisaa tässä maassa. Virheetöntä äitiä ei varmaankaan ole. Tai jos on, hänen ei kannata tulla julkisuuteen. Joku kateellinen löytäisi parhaastakin äidistä pienen pienen vian.

Tapoja päätyä huonoksi äidiksi on kaksi: joko itse päättelee olevansa sellainen tai joku muu julistaa tuomion.

Tuomitsijoita löytyy helposti. Etenkin selän takana tai nimettöminä netin keskustelupalstoilla.

Olet huono äiti, jos lapsesi on kotihoidossa tai tarhassa, olet imettänyt lastasi suositusten mukaisesti tai syöttänyt pullosta, käytät kesto- tai kertavaippoja, puet lapsesi merkkivaatteisiin tai kirpputorilöytöihin ja etenkin, jos olet joko kotiäiti tai uraäiti.

Netin keskustelupalstoilla ilmiölle löytyy nimikin: paskamutsi.

Paskamutsi ei osaa tehdä mitään oikein. Paskamutsin pinna on kireällä, koti siivoton, lapset kiljuvat väsyneinä nälkäänsä ja seksinpuutteesta kuukausia kärsinyt mies suunnittelee salaa avioeroa. Paskamutsi ei välttämättä tunnista itseään.

Mutta jos tunnistaa, paskamutsin pahin tuomitsija löytyy peiliin katsomalla. Olisinko voinut tehdä jotain paremmin. Jaksaa enemmän.

Mutta onneksi on aina on joku huonompi äiti, jonka lapsista pitäisi vähintään tehdä lasu eli lastensuojeluilmoitus. Äiti on toiselle äidille susi.

Vaikeuksissa äitiys mitataan. Kun lapsi joutuu sairaalaan tai kiusatuksi, äidissä herää naarasleijona.

Kaikki epäilykset unohtuvat sillä hetkellä, kun suojeluvaisto herää. Omaansa puolustaa vaikka viimeiseen hengenvetoon.

Ei haittaa, vaikka lapsi on juuri edellispäivänä käskenyt äitiään menemään pois ja kertonut, että isä on parempi. Tai että äiti on vain tyhmä.

Kun varpaaseen on sattunut tai otsassa on kuhmu, lapsi huutaa äitiä. Äidin muisti on valikoiva, kun on kyse lapsesta.

Kun lapsi ensimmäisen kerran sanoo: ”Äiti on ihana”, unohtuvat kaikki epäilykset.

Ehkä olen lapselleni paras äiti. Vaikkei siltä aina tunnukaan.

LEHTIKATSAUS

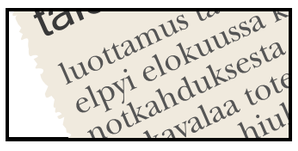

Rajat ne pitää olla koulussakin

Aamulehti muistuttaa, ettei häiriköivällä vähemmistöllä ole oikeutta pilata asiallisesti käyttäytyvien lasten ja nuorten mahdollisuuksia oppia koulussa. *”Entisaikojen ankaraa kurinpitoa kukaan ei kaipaa takaisin, mutta nykyistä selkeämmin on määriteltävä rajat, joiden mukaan kouluissa on käyttäydyttävä. Oikeuksistaan hyvin tietoisten nuorten on hyvä tiedostaa, että heillä on tässä yhteiskunnassa myös velvollisuuksia, ja juuri sen opettaminen on yksi koululaitoksen tehtävistä.*

Mitä enemmän puhtaasti huonoa käytöstä saadaan kouluista kitkettyä pois, sitä paremmat mahdollisuudet opettajilla on paneutua yksittäisten oppilaiden todellisiin ongelmiin.”

Hallitus hankki työrauhaa

Helsingin Sanomat pitäisi kummallisena, että itselleen sote-ehdotusta valmistelleet ryhmät eivät hyväksyisi sitä. *”Ehkä hallituspuolueiden eduskuntaryhmät ja ministerit halusivat eilisellä päätöksellään viestittää, millaiseen malliin ne olisivat yhdessä valmiita, jos perustuslaki ei olisi ongelma. Kyse voi olla harkitusta riskistä. Jos uudistus menee läpi, niin hyvä. Jos se kompastuu perustuslain tulkintaan, poliitikkojen kasvot säästyvät ja asiaan voidaan palata ensi vaalikaudella yhtä kokemusta rikkaampina.*

Eilinen sopu tarjosi hallitukselle ainakin hetkeksi työrauhan. ”